

Råby

En halvkilometer sydväst om Håtuna kyrka på Råbys marker finns ett gravfält med omkring 175 registrerade fornlämningar. I nordöstra kanten av gravfältet finns en runsten med inskrift från 1000-talet. Inskriften berättar om en man som dött i österled tillsammans med Ingvar.

Runor

ƷƷIRNI × ƷNI × ƷNIR × RIHTN ×
 HTIT ƷIT × ƷTIR × ƷNIT ×
 ƷƷIR NI Ʒ NI × ƷNIR × ƷNIR ×
 ƷI × ƷNIR × ƷNIR × ƷNIR ƷI × ƷNIR

Translitterering

anuitr : auk · kiti : auk · kar : auk ·

blisi · auk · tiarfr · þir · raistu ·

stain þina · aftir · kunlaif · foþur :

sin han : fil · austr : miþ :

ikuari kuþ heabi ontini

Normalisering

GæiRvi ok Gulla ræistu stæin þenna æftiR Anund, faður sinn. Es vas austr dauðr með Ingvari. Guð hialpi and AnundaR.

Översättning

Gervi och Gulla reste denna sten efter Anund, sin fader. Han blev död österut med Ingvar. Gud hjälpe Anunds ande.

Publicerad: Upplands runinskrifter nr 661.

Träsnitt av Johan Hadorf och Johan Leitz (ur Johan Göransson, Bautil 1750).

Runstenen undersöktes redan i början av 1600-talet av Johannes Bureus och den finns med i hans 1624 utgivna bok Monumenta Sveo-Gothica hactenus expulta. Senare på 1600-talet är också gravfältet omnämnt. Det består idag bl.a. av 34 högar och ett stort antal stensättningar, de flesta runda. Dessutom finns en treudd och en rest sten. Runstenen står i kanten av en av stensättningarna.

Stenen är rest av två döttrar till minne av fadern som dött österut med Ingvar. I Mälardalen finns omkring 20 stenar som rests till minne av män som dött i detta vikingatåg. Det finns beskrivet i den isländska sagan om Ingvar den vittfarne och berättar om hur Ingvar efter att först ha tagit sig till Gårdarrike (Ryssland) seglar vidare med trettio skepp för att utforska områdena längre österut. Det finns många fantasifulla inslag i berättelsen men den innehåller säkerligen en kärna av historisk verklighet. Intressant är att den georgiska krönikan Kartlis tsovreba omnämner att nordbor deltagit i striderna mellan kung Baghrat IV och hans bror Leparit. Det är inte omöjligt att det är dessa händelser som återspeglas i det avsnitt i den isländska sagan som handlar om

VÄLJ RUNSTEN:

Välj en länk

VÄLJ LANDSKAP:

Välj en länk

Foto: Bengt A Lundberg

Så hittar du dit:

Klicka på länken nedan till Eniros karttjänst.

Eniro.se

kung Julf. Sagans uppgift att Ingvar dog 1041 stämmer också ganska väl med krönikan. Därmed får vi en ungefärlig hållpunkt för att datera Ingvarsstenarna, något som är mycket ovanligt vad gäller vikingatida runinskrifter.

Runstenens ornamentik påminner mycket om flera andra stenar som rests till minne av män dött tillsammans med Ingvar, t. ex. den vid Ekilla bro. Vem eller vilka som utfört dessa ristningar är oklart. Det är i första hand ristarna Askil och Alrik som diskuterats. Om det är fråga om mer än en ristare - och det menar de flesta - så har de stått varandra mycket nära.

Runan o används i denna inskrift sannolikt för att beteckna så kallat u-omljudt a, ett ljud som förmodligen uttalats som ett öhaltigt nutida å-ljud. Vi har dock valt att inte markera detta ljud normaliseringen utan återger det med a. Att o-runan i denna inskrift motsvaras av a i normaliseringen ovan skall alltså inte uppfattas så att det är fråga om det äldre bruket med o-runa för nasalerat a.

Se även:

[Översätta runor](#) - Om translitterering, normalisering och översättning av runor.

[FMIS Fornsök](#) - Läs mer om denna runsten i Fornsök.

Till Uppland

riksant@raa.se Webbredaktionen: redaktionen@raa.se | [Om webbplatsen](#)

Riksantikvarieämbetet Telefon: 08
-5191 8000 **Här finns vi**
E-post: